

MISSILER OCH METRIK

ADAM LUNDEVALL

Adam Lundvall gör närgångna nedslag i den svenska poeten Anna Hallbergs två första och två senaste diktsamlingar och hittar via tom språkexercis och punkiga provokationer fram till en briljant och rå smältdegel av olika stilar.

CHOW CHOW LÄG länge i toppen på försäljningslistorna över nyutgiven svensk poesi, när den släpptes i början av året. Därtill fick den recensioner och diskuterades i de stora dagstidningarna. Varför är diktsamlingen en big deal? Nyfikenheten driver mig till att närma mig *Chow Chow* såväl som Anna Hallbergs författarskap på ett noggrannare sätt än tidigare. Jag tror att just nyfikenhet är en viktig egenskap hos en läsare som ger sig i kast med Hallbergs böcker. Och jag tror också Hallbergs författarskap i grunden bottnar sig i en nyfikenhet. Hon vill utforska språket: orden, ljuden, bokstäverna; vad poesi kan vara; vad som händer om en låter orden ibland bara får vara ord som vore de konstinstallationer. Med min ytliga kännedom om hennes diktning upplevde jag det vara så hennes *modus scribendi* fungerade – och det var delvis en korrekt uppfattning – tills jag läste igenom *Chow Chow* i en enda sittning utan att kolla upp ifrån boken en enda millisekund. Denna poesi är annorlunda, ny och unik.

Det är inte konstigt att Hallbergs debut *Friktion* (2001) väckte stor uppståndelse med den typen av infallsvinkel till poesi som hon

då hade. Ett synsätt som går emot den traditionella västerländska litteraturen: att referera tillbaka till andra verk genom exempelvis allusioner – att kommunicera med förflutna eller samtida verk, för att sedan antingen bryta sig fri ifrån dem och göra uppror, eller skriva in sig i traditionen och utveckla den. Samtidigt är *Friktion* inte ett diktverk författat av en alien, som aldrig haft någon kontakt med vår planet och dess litteratur. Hon använder flitigt klassiska, retoriska figurer såsom allitterationer och assonanser även om metaforen aktsamt undviks. Ljudbilderna som orden skapar är stundtals musikaliskt harmoniska, stundtals raka motsatsen, något som vi traditionellt inte uppfattar som "vackert". Det är en blandning, det tar emot, det finns en – just det! – friktion mellan orden. Somliga passager kan jag tycka är tom språkexercis, medan somliga är briljanta.

De dikter som tilltalar mig eller väcker känslor hos mig skiljer sig garanterat ifrån vad som går hem hos en annan läsare. Det har delvis med fantasi att göra, delvis med vårt privata förhållande till specifika ord, vilka minnen och konnotationer de har för oss.

sju. sprinkler.

drillande tungspetsar friskt
skrattande regnskurar

blänkande kapslar
glimtar av ingenting

lyckokast i kullerbyttor
partiklarnas saltomortaler

[...]

åtta. sprinter.

knarkad frenesi
knattrande fotblad mot marken
piskade drifter
elektrisk mani

tryckta ryggtavlor framåt

flyktig kontakts
kikarblick
stickande pil mot siktet

I den första dikten är det just ordet ”sprinkler” som sätter igång mina inre tankar och väcker minnen, associationer. De är av en synnerligen privat karaktär, men det är nog på det sättet en måste tillåta sig att läsa *Friktion*. Jag tänker på ett barndomsminne från när jag och en barndomsvän som jag var kär i lekte ute i trädgården en varm sommardag. Vi sprang genom vattenstrålarna från vattenspridaren som placerats mitt på den lilla gräsmattan. Jag ville kyssa henne, men visste inte hur det gick till och vågade aldrig. Sommarhettan och det utmärkta vädret avbröts av ett störtregn, vilket får ses som ett fenomen som iallafall nästan är den rätta, semantiska betydelsen av ”sprinkler”, men jag tänkte först och främst på vattenspridaren som en sprinkler. En vecka senare ringde hon och frågade chans på mig. Jag tackade nej då jag – återigen – inte visste hur en skulle bete sig i en sådan situation. Detta minne ställer sig sedan i stark kontrast till en annan period i mitt liv, då jag inte heller gav mig själv en chans.

Ett annat utdrag fick mig att förstå vad det är Hallberg sysslar med och jag betraktar det som en programförklaring: ”minnet massan hotfullt / skriver printern dokumentet växer / står i ett annat rum ...” Rummet är läsarens. Det Hallberg diktar växer, publicerar, och dess betydelse ”skrivs ut” först i läsarens egen sinnevärld. Här finns emellertid även ett fåtal dikter som jag tror mig kunna göra en mer klassisk tolkning av.

fem. projekt.

spikade kukar
skott, tryck i väggen

utsträckt spets
kompetensen rakt
kastrerat avklarnat språkbruk

Den metapoetiska poängen framträder ännu tydligare, likaså förkunnas en feministisk poetik. Jag vill emellertid inte enkom prisa verket. Det har för många sektioner som bara är tom lek med formen: ”slag mot käken / kränkt intentionalitet”. Visst är det så att

konsten måste brytas ned, omdefinieras, ifrågasätta sig själv. Men har inte det redan gjorts i tillräckligt hög grad? I och med postmodernismen och vårt digitala samhälle? När en tweet, hopskri-ven på mindre än en minut, kan vara poesi. När ett utdrag ifrån en brandinstruktion kan vara en dikt (jag tänker på en av UKONS så kallade found poems). När en kan lyssna på spoken word-fram-trädanden på Youtube. När bryts konstformen ned så mycket att det inte går att säga vad som är vad längre? Och är det ett problem?

Friktion följdes sedan av *på era platser* (2004). Verket får ses som en direkt fortsättning med dess inledande rad "Stjärnskruvmejseln som religiöst försök." Det refererar tillbaka till sista raden i diktens *paradox*: "vassa saxens hårda skruv". Saxen som symbol för det fragmentariska, det sönderklippta, bildar en hård skruv. Är det i *på era platser* som den slutligen ska fästas? I denna diktsamling tar hon definitivt sin metod ytterligare ett steg längre: verket är spretigare med flera sviter eller typer av dikter som är typografiskt sammanhängande. I dikten *plastpåsar vid lekparken* verkar det som att det finns ett grått papper på sidan, liksom ett papper på pappret. Eller är det en plastpåse texten är skriven på? Det är nämligen på en grå ruta (som alla har en liten reva nere till vänster) som dikterna är placerade. Texten faller sedan sönder mer och mer, tills bokstäverna är fullständigt oläsbara, går in i varandra, står på varandra, krälar och hoppar på varandra. Den allra sista sidan i *plastpåsar vid lekparken* saknar slutligen helt och hållet text; enbart denna gråa ruta återstår.

Här, liksom på många andra ställen där ord eller tecken behandlas som objekt, kan en se kopplingar till konkretismen. Det vore